

ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZLERİ İLE UYGULAMADAKİ EKSİKLİKLER

Süreyya CAN *

ÖZ

Kadına yönelik şiddetle ilgili uluslararası sözleşmelerin ilgili hükümleri, bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin yapmış oldukları çalışmalar ve akademik araştırmalar kadına yönelik şiddetle mücadele etkili ve yeterli destek hizmetlerinin sunulmasında rol oynayan, koruyucu ve önleyici bir mekanizmaya sahip kurumsal yapılara dikkat çekmiştir. Bu kapsamda, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin kurulması kararlaştırılmıştır. Bu çalışmamızda, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) şiddetle mücadelede edindiği role değinilerek, ŞÖNİM' in faaliyetleri, çalışma esasları ve uygulamada karşılaşılan sorunlara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri.

ABSTRACT

The relevant provisions of the international conventions on violence against women, the Studies conducted by non-goverental organizations operating in this field and academic Research have drawn attention to the institutional structure swith a protective and prenevtive mechanism, which play

---

* Avukat, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Doktora programı öğrencisi

a role in the Provision of effective and adequate support services in the fight against violence against women. In this context, it was decided to establish Violence Prevention and Monitoring Centers in the Law No. 6284 on the Protection of the Family and the Prevention of Violence Against Women. In this study the role of Violence Prevention and Monitoring Centers in combating violence is mentioned and the activities, working principles and problems encountered in Practice of ŞÖNİM are given.

Keywords: Violence, Violence Against Women, Law On Protection of Family and Prevention of Violence Against Women, Center For Preventing And Monitoring Violence.

I. GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet tüm toplumlarda ve toplumun çeşitli katmanlarında varolmuş ve var olmaya devam eden önemli bir problemdir. Kadının benliğini yok sayan, özgüvenini yok eden, kadını bağımlı hale getirmeye çalışan bu şiddet biçimi genellikle normal bir davranış gibi görüldüğünden ciddi bir sorun olarak algılanmamış, bu durum kadına yönelik şiddetle ilgili alınan tedbirlerde de belirleyici olmuştur. Kadına yönelik şiddete yönelik üretilen politikalar, bu doğrultuda yapılan yasal düzenlemeler şiddetin önlenmesinden ziyade ortaya çıkan olumsuz neticelerin giderilmesi odaklı olmuştur. Son yıllarda kadına yönelik şiddetin artması ve bu şiddetin vahim sonuçlara yol açması nedeniyle şiddetin önlenmesi ve buna yönelik alınacak tedbirleri gündeme getirmiştir. Bu kapsamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın kadına yönelik şiddetle mücadele amacıyla yaptığı en önemli düzenlemelerin başında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gelmektedir. İlgili Kanun kapsamında Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini (ŞÖNİM) kurulması hükme bağlanmış, kadına yönelik şiddetle ilgili koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması, başvuruların tek çatı altında toplanması, rehberlik ve destek hizmetlerinin sunulması ve koordinasyonun sağlanması adına bu merkezler pilot uygulamalar olarak hizmet vermeye başlamışlardır.

Çalışmamızda, öncelikle şiddet ve kadına yönelik şiddet kavramlarına yer verilerek, bu kavramların uluslararası sözleşmelerde ve iç hukukumuzda nasıl ele alındığı ve yorumlandığına yer verilmiştir. Akabinde, 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri' ne yer verilerek, bu merkezlerin kuruluşu, faaliyetleri, esas aldığı temel ilkeler ele alınmıştır. Son

olarak, 6284 sayılı Kanun'da ve ŞÖNİM Yönetmeliği'nde, ŞÖNİM'lerin kuruluşu, yürüteceği iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların nasıl düzenlendiğine yer verilerek, uygulamada bu hizmetlerin nasıl sağlandığı da irdelenerek, yaşanan eksikliklere ilişkin birtakım çözümler sunulmuştur.

II. ŞİDDET KAVRAMI

A. Genel Olarak

Şiddet kavramı, çok yönlü ve kapsamlı olması itibariyle her boyutta görülebilen ve her geçen gün artarak devam eden bir olgudur¹. Türk Dil Kurumu sözlüğünde şiddet; kaba güç, duygu ve davranışta aşırılık, karşı görüşte olanlara kaba kuvvet uygulamak olarak tanımlanmıştır². Dünya Sağlık Örgütü ise şiddeti, sahip olunan fiziksel gücün tehdit yoluyla ya da doğrudan kendine, bir başka insana, bir gruba ya da topluma karşı yaralama, gelişme bozukluğu, fizyolojik hasar ya da gerilikle sonuçlanacak veya sonuçlanma olasılığı yüksek bir biçimde uygulanması olarak ifade etmiştir³. Bu bağlamda şiddet, birey şiddetinden devlet şiddetine kadar çok geniş bir yelpazede gerçekleşebileceği gibi kişinin kendisi tarafından yine kendisine yöneltilen fiiller şeklinde de ortaya çıkabilir. Bu sebeple, şiddetin tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesi oldukça zordur⁴.

---

¹ ÖZTÜRK, Özlem: **Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s.25.

² Türk Dil Kurumu Sözlükleri, bkz. <https://sozluk.gov.tr/>, (E.T.24.01.2022).

³World Health Organization, World Report on Violence and Health, Geneva, 2002, s.3, bkz.https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/abstract_en.pdf, (E.T.24.01.2022).

⁴MUEHLENHARD, Charlene L. / KIMES, Leigh Ann: **The Social Construction of Violence: The Case of Sexual and Domestic Violence**, Personality and Social Psychology Review, Vol. 3, No. 3, 1999, s. 238 vd.,bkz.

Şiddet kavramı, başlangıçta yalnızca fiziksel zarara yol açacak müdahaleleri ifade edecek biçimde kullanılırken, zamanla daha kapsayıcı bir biçimde tanımlanmaya başlanarak, bilinçli olarak verilen fiziksel zararın yanında, kasıtlı olup olmadığına bakılmaksızın, bir kişi, grup ya da topluluk açısından zarar veya yoksunluğa sebep olması muhtemel, fiziksel, sözlü, psikolojik ya da ekonomik açıdan dezavantaj yaratacak her türlü eylem olarak ifade edilmiştir⁵.

Şiddet kavramı Hukukumuzda ilk kez 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da (6284 sayılı Kanun)⁶ tanımlanmıştır. Kanun'un 2. maddesinde, şiddet kavramı, "*kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı*" olarak ifade edilmiştir. İlgili maddenin lafzından, şiddet kavramının geniş yorumlandığı, şiddet eyleminin fiziksel, ruhsal, cinsel, sözlü ve ekonomik müdahaleleri kapsadığı anlaşılmaktadır.

<https://www.researchgate.net/publication/8069231> The Social Construction of Violence The Case of Sexual and Domestic Violence, (E.T.24.01.2022).

⁵STRAUS, Murray A.: "**TheControversyOverDomesticViolencebyWomen: A Methodological, Theoretical, andSociology of Science Analysis**", Violence in IntimateRelationships, TheClaremontSymposium on AppliedSocialPsychology, California, 1999, s. 20 vd, bkz.<https://www.researchgate.net/publication/237248678> The controversy over domestic violence by women A methological theoretical and sociology of science analysis, (E.T.24.01.2022).

⁶RG.08.03.2012/6284.

B. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet temel hak ve özgürlüklerin ihlaline yol açan, kadın ve erkek arasındaki eşit olmayan güç dengesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır⁷. Uluslararası hukukun genellikle devlet kaynaklı ortaya çıkan insan hakkı ihlalleriyle ilgilenmesi, devletlerin ise özel alanın dokunulmazlığı ilkesine dayanarak bu alana müdahale etmekten kaçınması sebebiyle, kadına yönelik şiddetin en sık karşılaşıldığı halde en zor önlenebilen insan hakkı ihlali olduğu söylenebilir⁸. Bu nedenle, kadınların maruz kaldıkları bu şiddet eylemlerinin insan hakkı ihlali olduğunun vurgulanması amacıyla, “kadınların ve kız çocuklarının insan hakları ihlali” terimi ortaya atılmıştır⁹.

Kadına yönelik şiddet kavramına yönelik olarak, birçok uluslararası belgelerde farklı tanım ve açıklamalara yer verilmiştir. BM Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri’de¹⁰ kadına karşı şiddet, kamusal ya da özel yaşamda meydana gelen, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma

---

⁷ AKKAŞ, İbrahim/UYANIK, Zeki: **Kadına Yönelik Şiddet**, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, C.6, S.1, 2016, s.36, bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nevsosbilen/issue/19741/211291>, (E.T.17.11.2021).

⁸ ÖZKAN, Gizem: **Kadına Yönelik Şiddet -Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme**, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.2, 2017, s.539, bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/744941>, (E.T.25.01.2022).

⁹ UYGUR, Gülriz / ÇAĞLAR GÜRGEY, İrem: “Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet”, **Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet**, Ankara, 2014, s. 11.

¹⁰UN Commission on Human Rights, The Elimination of Violence Against Women, 17 April 1998, E/CN.4/RES/1998/52,

bkz: <https://www.refworld.org/docid/3b00f24b18.html>, (E.T.24.01.2022).

olarak ifade edilmiştir (m.1.). Bildiride ayrıca, kadınlara yönelik şiddet eylemleri örneklendirilmiştir. Buna göre, “*dayak ve hırpalama, ev halkına dahil olan kız çocuklarının cinsel suiistimali, evlilik içi tecavüz, kadın cinsel organını sakatlama veya kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, eş haricinde (ev halkına dahil) kişilerce uygulanan şiddet, sömürüyle bağlantılı şiddet dahil olmak üzere aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet; tecavüz, cinsel suiistimal, iş yerinde, eğitim kurumlarında veya diğer yerlerde meydana gelen cinsel taciz ve sindirme, kadın ticareti ve fahişeliğe zorlama dahil olmak üzere genel olarak toplum içinde meydana gelen şiddet; nerede olursa olsun devlet tarafından işlenen veya göz yumulan fiziksel, cinsel veya psikolojik eylemleri kadına yönelik şiddet hareketleri*” kadına karşı şiddet örnekleri olarak belirtilmiştir(m.3)¹¹.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme’de (CEDAW)¹²kadınlara yönelik şiddet toplumsal cinsiyete dayalı bir ayrımcılık olarak görülmüş, kadın haklarına yönelik ihlallerin insan hakları ihlali olduğu vurgulanmıştır. Nitekim Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması

---

¹¹Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri’de yer alan benzer bir tanıma, 1995 yılında yapılan 4. Dünya Kadın Konferansı’nda kabul edilen Pekin Deklarasyonu Eylem Planı ve 2000 yılında hazırlanan Pekin+5 Siyasi Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi’nde de yer verilmiş, aynı şiddet biçimlerinin kadına yönelik şiddet kapsamında değerlendirileceği ifade edilmiştir. Konuyla ilgili olarak bkz. ANIL, Ela/İLKKARACAN, Pınar/KILIÇ, Zülal/RONGE, Karın/SERAL, Gülşah/ÜLGEN, Tuluğ: **Pekin+5: Birleşmiş Milletler ’de Kadının İnsan Hakları ve Türkiye’nin Taahhütleri**, 2001.

¹² Sözleşme, BM Genel Kurulu’nun 19 Aralık 1979 tarih ve 34/180 sayılı kararıyla kabul edilmiş, 1 Mart 1980’de imzaya açılmış, nitekim 3 Eylül 1981 tarihinde Sözleşme yürürlüğe girmiştir. Sözleşme Türkiye bakımından 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme metni için bkz.

<https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/KadinlaraKarsiAyriMciliginOnlenmesiSozlesmesi.pdf>, (E.T.25.01.2022).

Komitesi, kadına yönelik şiddeti, kadınların erkeklerle eşit olarak hak ve özgürlüklerinden yararlanmalarını ciddi şekilde engelleyen bir ayrımcılık biçimi olarak ifade etmiştir¹³. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi)¹⁴ 3. maddesinde kadına karşı şiddet kavramına yer verilmiştir. İlgili maddede, kamusal veya özel alanda meydana gelen ve kadınlara yönelik olan fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri kadına karşı şiddet olarak tanımlanmıştır. Ayrıca kadına karşı şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğu ve bu durumun ayrımcılık teşkil ettiği ifade edilmiştir. 6284 sayılı Kanun'da da kadına yönelik şiddet kavramı tanımlanarak açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış kadına yönelik şiddet olarak ifade edilmiştir (m.2/ç).

Kadına yönelik şiddet eylemlerinin çoğu toplumda normal bir davranış olarak görülmesi, şiddete maruz kalan kadınlar için güvenilir, ciddi destek sistemlerinin ve şiddete yönelik yasal düzenlemelerin bulunmamasına veyahut

---

¹³ Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi 19 No.lu tavsiye kararı için bkz.

https://kadinininsanhaklari.org/wpcontent/uploads/2018/08/cedaw_komitesinin_19_sayi_li_genel_tavsiye_karari.pdf, (E.T.25.01.2022).

¹⁴Sözleşme 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmış ve 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşme'yi 11 Mayıs 2011 tarihinde çekince koymaksızın imzalamış olup, Türkiye bakımından 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye İstanbul Sözleşmesi'ni ilk imzalayan ve onaylayan ülke olmasına rağmen, 9 sayılı Milletlerarası Andlaşmaların Onaylanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 3. maddesi uyarınca Sözleşme feshedilmiştir.

bu sistemlerin yetersiz kalmasına neden olmuştur¹⁵. Kadına yönelik şiddet kavramı genellikle kadına yönelik olarak gerçekleştirilen fiziksel şiddet eylemleriyle özdeşleştirilmektedir. Oysa ki kadının maruz kaldığı tek şiddet biçimi fiziksel şiddet değildir. Şiddet algısının genişlemesi hâliyle kadına yönelik şiddet olgusunun da sınıflandırılması sonucunu doğurmuştur. Bu bağlamda kadına yönelik şiddet, fiziksel şiddet¹⁶, sözel ya da psikolojik şiddet¹⁷, ekonomik şiddet¹⁸ ve cinsel şiddet¹⁹ olarak sınıflandırılabilir²⁰.

---

¹⁵YILDIRIM, Ali/ÇETİN, İlhan/AKSU, Murat/YILMAZ, Rıza: **Tokat İl Merkezinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Sıklığı, Şekli, Risk Faktörleri ve Kadınların Şiddete Karşı Tutum ve Davranışları**, Adli Bilimler Dergisi, C.8, S.3, 2009, s.42, bkz. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TVRBd09UTTBOQT09/tokat-il-merkezinde-kadina-yonelik-aile-ici-siddet-sikligi-sekli-risk-faktorleri-ve-kadınların-siddete-karsi-tutum-ve-davranisleri>, (E.T.24.01.2022).

¹⁶Fiziksel şiddet; şiddete uğrayanın vücut bütünlüğünü olumsuz etkileyen, vücudunda kalıcı izlere yol açan, vücudunda çeşitli lezyon ve ekimozların oluşmasına neden olan eylemler olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda; itmek, kişiye denk gelecek biçimde eşya fırlatmak, tokat atmak, sürüklemek, ısırmak, tekmelemek, yumruklamak gibi durumlar fiziksel şiddet olarak belirtilebilir. Konuyla ilgili olarak bkz. UÇAR, Mehmet Ali: **Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2003.

¹⁷Kadın üzerinde baskı kurmak amacıyla, duyguların ve duygusal ihtiyaçların bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılması durumu psikolojik şiddet olarak ifade edilmektedir. İstenen şeyin yapılmaması durumunda şiddet uygulayanın kendisine zarar vereceği tehdidinde bulunulması, kadının çocuklarına, yakınlarına veya sevdiklerine zarar vermekle tehdit edilmesi; kadının nasıl giyineceğine, nereye gideceğine, kimlerle görüşeceğine karar vermek; bu konularda baskı uygulamak; kıskançlık bahanesi ile kadının sürekli kontrol edilmesi, başka kadınlarla kıyaslanması; evden çıkmaya izin vermemek; başkalarının yanında küçük düşürücü sözlere maruz kalmak, kültürel farklılıkları kabul etmemek, arkadaş, aile veya yakınlarla ilişkilerin kısıtlanması durumları psikolojik şiddete örnek gösterilebilir. Konuyla ilgili olarak bkz. YILDIRIM GÜNERİ, Feride: **“Aile İçi Şiddet Ev Aile Koruma Yasası, Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet, Evdeki Terör: Kadına Yönelik Şiddet”**, Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı, Mor Çatı Yayınları, 1996, bkz. <https://morcati.org.tr/wp-content/uploads/2013/06/Evdeki-Teror-Kadına-Yonelik-Siddet.pdf>, (E.T.23.03.2022).

¹⁸Kadına yönelik ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir tehdit, yaptırım ve kontrol aracı olarak kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Kadının çalışmasına engel olmak, evin giderlerine katlanmamak, kadının kazandığı parayı

III. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE

MÜCADELEDE ŞÖNİM'LERİN ROLÜ

A. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin Kurulması

Kadına yönelik şiddetin sadece asayiş sorunu olmaması, bu sorunun önlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması konusunda sosyal politikalar geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu durum, sürekli hizmet veren, başvuru ve takip sürecinin merkezileştiği bir yapının oluşturulmasını elzem hale getirmiştir²¹. Konuyla ilgili olarak İstanbul Sözleşmesi'nde, taraf devletlerin, her

---

elinden almak, aile bireylerinin ihtiyaçlarının karşılanmaması, gelirin diğer aile bireylerinden saklanması durumları ekonomik şiddete örnek olarak gösterilebilir. Konuyla ilgili olarak bkz. KIDIK ÖRÜCÜ, Tülay: **Kadın Hakları El Kitabı**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2013.

¹⁹Cinselliği kontrol etmek, denetlemek, aşağılamak, cezalandırmak veya küçük düşürmek amacıyla bir şiddet aracı olarak kullanılması cinsel şiddet olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda, kadına yönelik cinsel şiddet, kadına yönelik gerçekleştirilen ve isteği olmaksızın her türlü cinsel söz veya eylemi kapsamaktadır. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesinde ele alınan cinsel şiddet kavramı şu şekilde ifade edilmiştir; “*Evli olduğu kişi bile olsa kadını istemediği zamanda ve istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya, kürtaja, ensest (akrabalar arası cinsel taciz ve tecavüz), fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla, mektupla ya da sözlü olarak cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler cinsel şiddettir.*”. Ayrıntılı bilgi için bkz. KARINCA, Eray: **Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2011, bkz.

http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/sorularla_kadina_yonelik.pdf,

(E.T.16.11.2021).

²⁰ ARSLAN ÖNCÜ, Gülay: **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Araçları**, PublicandPrivate International LawBulletin, V.32, Issue.2, 2012, s.9,

bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/411025>, (E.T.17.11.2021).

²¹ ALTIPARMAK, İpek Beyza: **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede ŞÖNİM'lerin Rolü: Ankara Örneği**, International Journal of SocialScience, 2015, s.454,

bkz. https://jasstudies.com/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=27449, (E.T.25.01.2022).

türlü şiddeti önleme ve bunlarla mücadeleye yönelik politika ve tedbirlerin koordinasyonu, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirmesinden sorumlu bir kurumu belirlemesi ve kurması gerektiği belirtilmiştir (m.10). İstanbul Sözleşmesi uyarınca taraf devletlere getirilen bu yükümlülük, 6284 sayılı Kanun ile çözüme kavuşturulmuştur. Ülkemizde şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadeleye yönelik politika ve tedbirlerin koordinasyonu Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) tarafından gerçekleştirilmektedir²². Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ilk kez 6284 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkan koordinasyon ihtiyacıyla kurulmuş ve ilk olarak bu Kanunda tanımı yapılmıştır.6284 sayılı Kanunun 2. maddesinde ŞÖNİM'e ilişkin gerekli tanıma yer verilmiştir. İlgili maddeye göre, ŞÖNİM,şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esas ile yürüten merkezler olarak ifade edilmiştir. Nitekim Kanunun 14. maddesinde de,Bakanlığın şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği şiddet önleme ve izleme merkezlerini kuracağı belirtilmiştir.

ŞÖNİM'in ne zaman ve nasıl kurulacağına ilişkin detaylı düzenlemeler Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik'te²³ yer almıştır.Buna göre her ilin mevcut koşulları ile bütçe imkânları değerlendirilmek suretiyle, il merkezlerinde, tüm mağdurların ulaşabileceği bir

---

²² DÜĞMECİ, Fatih/GÜRSEL, Esin: **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Hususunda Devletin Yükümlülükleri ve Sorumluluğu**, Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi, C.21, S.2, 2019, s.850-851, bkz.<https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2019/12/FATIH-DUGMECI-ESIN-GURSEL.pdf>, (E.T.26.01.2022).

²³ RG.17.03.2016/29656.

konumda olan bağımsız hizmet binalarında veya mevcut hizmet binalarının içerisinde ŞÖNİM'ler kurulabilecektir (m.4(g)).ŞÖNİM'lerin etkili ve yeterli bir hizmet sunabilmesi, aynı zamanda bu hizmet binalarının sunulan hizmet anlayışına da uygun olmasına bağlıdır. Başka bir ifadeyle, açılacak hizmet binalarında; yönetim, bireysel görüşme, arşiv, polis irtibat, sağlık, çocuk oyunu, hukuki destek, psiko-sosyal destek, eğitim, iş-meslek danışmanlığı, güvenlik bölümleri oluşturulmalıdır. ŞÖNİM Yönetmeliği'nde, açılacak hizmet binalarında ilgili bölümlerin oluşturulması fiziki koşulların uygunluğu ve bütçe imkânlarına bağlı kılınmıştır (m.6(2)). Kadına yönelik şiddetle mücadele etme ve şiddeti önleme konusunda önemli bir rol üstlenen bu merkezlerin gerekli hizmeti sunabilmesi konusunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı azami hassasiyet göstermeli, fiziki koşullar ve bütçesel nedenler hizmetlerin sunulması hususunda gerekçe gösterilmemelidir. Nitekim 6284 sayılı Kanunun 5. maddesinde, ŞÖNİM'lerin açılması için, söz konusu binaların Yönetmeliğin 7. maddesinde²⁴ belirtilen hizmetlerin sunulabileceği fiziki yapı ve donanımda

---

²⁴İlgili madde uyarınca; “ (1) İş ve işlemler, İl Müdürlüğüne bağlı olarak konukevleri ile koordinasyon hâlinde yürütülür.

(2) Sunulan hizmetler şunlardır:

a) Koordinasyon hizmeti: Başvuruların ve tedbir kararlarının alınması, görev alanındaki tüm bilgilerin sisteme işlenmesi, değerlendirilmesi ve izlenmesi için kurumlar arası iş birliğinin sağlanması,

b) Psiko-sosyal destek hizmeti: Şiddet mağduru ve beraberindeki çocuklar ile görüşme yapılması, raporların hazırlanması, uygun görülen hizmetlerin sunumu ile sorunun çözümüne ilişkin rehberlik hizmetlerinin ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordineli bir biçimde yürütülmesi ve sonuçların izlenmesi,

c) Hukuki destek hizmeti: Şiddet mağduruna ve beraberindeki çocuklarına Kanun kapsamında gerekli hukuki desteğin sağlanması veya baroların ilgili birimlerine yönlendirme yapılması ile müdahil olunan davaların takibi,

ç) Eğitim ve mesleki destek hizmeti: Şiddet mağduruna rehberlik yapılması ve ilgili kuruma yönlendirilmesi,

olması gerektiği ifade edilerek, hizmet binalarının fiziki yapısı ve donanımının, personel durumu ve hizmet uygunluğuna göre değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir (m.5/2).Bu nedenle, ŞÖNİM mekânlarının yaşlı, hamile, Türkçe konuşamayan, çatışma ortamından gelen, özel ihtiyaç sahibi, şiddete açık hassas grup, engelli, yabancı vs. her profildeki şiddet mağduru kadına kadınlara hizmet üretme imkânına sahip olacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir²⁵.Konuyla ilgili olarak Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Konusunda Uzmanlar Grubu'nun(GREVIO)²⁶ hazırlamış olduğu Türkiye Raporu'nda,

---

d) Sağlık destek hizmeti: Basit sağlık müdahalesine ihtiyaç duyan şiddet mağdurları ve beraberindeki çocukların ihtiyaçlarının karşılanması ile gerekli destek ve yönlendirmenin yapılması,

e) Ekonomik destek hizmeti: Şiddet mağduru ve beraberindeki çocuğun ekonomik olarak güçlendirilmesi için ilgili mevzuat kapsamında maddi yardım ödemelerinin yapılması ve takibi ile istihdam edilmesi konusunda desteklenmesi ve beraberindeki çocuklarına kreş hizmeti sunulması,

f) Müdahale ve yönlendirme hizmeti: Çağrı hatlarına gelen ve ŞÖNİM' e iletilen başvuruların alınması, ihtiyaç ve talep doğrultusunda ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişime geçilerek yönlendirme yapılması,

g) Önleyici hizmet: Şiddetin önlenmesine ilişkin toplumsal bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının yapılması.

(3) Hizmete ilişkin tüm idari, mali ve teknik iş ve işlemler yürütülür.” düzenlemesine yer verilmiştir.

²⁵ Kadın ve Demokrasi Derneği, **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde İstanbul Sözleşmesi Çalıştay Raporunun Genel Değerlendirilmesi(Çalıştay Raporu)**, 2015, s.12,

bkz. <https://kadem.org.tr/kadina-yonelik-siddet-ve-aile-ici-siddetin-onlenmesinde-istanbul-sozlesmesi-calistayi-raporunun-genel-degerlendirmesi/>, (E.T.26.01.2022).

²⁶İstanbul Sözleşmesi'nin 9. Bölümünde “İzleme Yöntemi” başlığı altında “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Konusunda Uzmanlar Grubu (GREVIO)” düzenlenmiştir. “GREVIO”, Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence ifadesinin kısaltılmış adıdır.İlgili madde hükmüyle, İstanbul Sözleşmesi'nin etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla izleme mekanizması oluşturulmuş, bu mekanizmanın işlerlik kazanabilmesi adına uzmanlar grubu oluşturulmuştur.

ŞÖNİM'in hizmet sunumunu genişleterek ve kapasitesini arttırarak, özel ihtiyaçları olan mağdurlar da dâhil olmak üzere, tüm mağdurların koruma ve desteğe ayırım yapılmaksızın erişiminin sağlanması gerektiği tavsiye edilmiştir²⁷.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bünyesinde açılan ŞÖNİM'ler ilk başta on dört pilot ilde faaliyet göstermiş olup, şu anda tüm illerde bulunmaktadır²⁸. Kanaatimizce ŞÖNİM'lerin il merkezinde olması yeterli olmayıp, nüfusun fazla olduğu şehirlerde merkez sayısının arttırılması gerekmektedir. Ancak uygulamada bu durum hayata geçirilmediğinden, İstanbul, Ankara, İzmir gibi nüfusun fazla olduğu illerde bile ŞÖNİM'lerin yeterli sayıda olmadığı görülmektedir²⁹. ŞÖNİM'lerin sayısı kadar lokasyonları da hizmete erişim ve yeterlilik yönünden önem arz etmektedir. Bu nedenle, ŞÖNİM'lerin ulaşım ve erişim altyapısı geliştirilerek kadınların rahatlıkla ulaşabileceği ve verim alabileceği yerlerde kurulması gerekmektedir³⁰. ŞÖNİM'lerin ulaşılabilir, bilinir ve yeterli sayıda olması gerektiği sunulan hizmetin yeterliliğini doğrudan

---

Ayrıntılı bilgi için bkz. Feride ACAR ile İstanbul Sözleşmesi ve GREVIO Üzerine, (çevrimiçi), 11.04.2016, bkz. <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/blog/feride-acar-ile-istanbul-sozlesmesi-ve-grevio-uzer/>, (E.T.02.03.2022).

²⁷GREVIO, **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nin hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin GREVIO(İlk)Değerlendirme Raporu TÜRKİYE(Değerlendirme Raporu Türkiye)**, 15 Ekim 2018, s.48, bkz. <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2018/11/13/grevio-rapor-turkce.pdf>, (E.T.02.03.2022).

²⁸Bkz. <https://www.aile.gov.tr/iletisim/bakanlik-iletisim-bilgileri/sonim/>, (E.T.25.01.2022).

²⁹ YÜKSEL KAPTANOĞLU, İlknur: **Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği**, CEİD Yayınları, Ankara, 2018, s.141.

³⁰ Kadın ve Demokrasi Derneği, **(Çalıştay Raporu)**, s.12.

etkilemektedir. Konuyla ilgili hazırlanan raporlarda, ŞÖNİM'lerin yeteri kadar bilinir olmadığından dolayı, kadınların şiddete maruz kaldıkları zaman öncelikle kolluğa başvurduğu, çoğu kadının ŞÖNİM'leri kolluk marifetiyle, internetten ya da sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla öğrendiklerine yer verilmiştir³¹.

B. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerin Tarafından Sunulan Destek Hizmetleri

ŞÖNİM'in ilk ve öncelikli hizmeti, önleyici hizmet olup şiddetin önlenmesine ilişkin toplumu bilinçlendirerek ve farkındalık çalışmaları yapılarak gerek önleyici gerekse koruyucu hizmetlere ilişkin tüm idari, mali ve teknik iş ve işlemleri yürütmektir. Bu hususta şiddetin önlenmesi ve sona erdirilmesi amacıyla alınan tedbirlerin doğru ve eksiksiz olarak uygulanması ve alınan tedbirler sonucu istenilen neticeye ulaşılması amaçlanmaktadır³². Merkezler sadece şiddet sonrası başvurulacak yerler olmayıp, şiddet öncesinde

---

³¹Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, **Türkiye'de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Koordinasyona İlişkin İzleme Raporu(İzleme Raporu)**, 2021, s.10-11, bkz.<https://morcati.org.tr/wp-content/uploads/2022/01/Erkek-S%CC%A7iddetiyle-Mu%CC%88cadelede-Koordinasyona-I%CC%87lis%CC%A7kin-I%CC%87zleme-Raporu.pdf>, (E.T.25.01.2022); KUMCAĞIZ, Hatice/AYDIN AVCI, İlknur/ GÜRKAN, Senem/ KİNSİZ, Damla Nur: **Samsun Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne Başvuran Şiddet Mağduru Kadınların Başvuru Durumları ve Gereksinimleri**, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.7, S.2, 2018, s.412, bkz. http://acikerisim.omu.edu.tr/xmlui/discover?filtertype_0=subject&filtertype_1=author&filtertype_2=author&filter_relational_operator_1=equals&filtertype_3=subject&filter_relational_operator_0=equals&filtertype_4=subject&filter_2=Kumca%20Hatice&filter_relational_operator_3=equals&filter_1=Avci%20Ilknur+Aydin%20Senem&filter_relational_operator_2=equals&filter_0=Felsefe&filter_relational_operator_4=equals&filter_4=%20Felsefe&filter_3=%20Kumca%20Hatice&filtertype=author&filter_relational_operator=equals&filter=Kinsiz%20Damla+Nur, (E.T.26.01.2022).

³² KANDEMİR, Süleyman: **Aile İçi Şiddet ve Kişiyi Aile İçi Şiddetten Koruyan Hukuki İmkânlar- İstanbul Sözleşmesi**, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2020, s.75.

de gerekli faaliyetlerde bulunmaktadır³³.Şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele edilmesine ilişkin hizmetlerin yürütülmesinde koordinasyon ŞÖNİM’de bulunmaktadır. Bu bağlamda, ŞÖNİM tarafından kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, özel sektör, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, gönüllü gerçek ve tüzel kişiler ile iş birliğiyapılabilmektedir (ŞÖNİM Yönetmeliği m.4/1(j)).

ŞÖNİM’ler 7/24 çalışma esasına göre faaliyet göstermektedir. Şiddetin zamanı ve yeri olmadığından merkezlerin mesai saatleri dışında da faaliyet göstermesi, sunulan hizmetin anlayışına ve mantığına uygun düşmektedir³⁴. Uygulamada ŞÖNİM’lere mesai saati sonrası ulaşılabilirdiği ancak uzman desteğine erişimin mesai saatleriyle sınırlandırıldığı belirtilmektedir³⁵. Merkezlerin 7/24 esasıyla çalışması, telefona erişimin mümkün olması şiddeti önleme konusunda yeterli sayılmamalıdır. Zira mesai sonrası sunulan hizmetin mağduriyeti gidermemesi, bilgilendirici ve yönlendirici mahiyette olmaması, personelin bu alanda uzman olmayışı sebebiyle eksik veya yanlış yönlendirme yapılması durumları etkili ve yeterli bir çalışmanın olmadığını göstermektedir. Bu nedenle, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na yeterli sayıda personel alımı gerçekleştirilmeli, mali açıdan Bakanlık tarafından desteklenmelidir.

Şiddet mağduruna yönelik tedbir kararları, kişinin ŞÖNİM tarafından bilgilendirilmesi sonrasında bireysel olarak veya gerekli hallerde resen talep edilebilmektedir (ŞÖNİM Yönetmeliği m.15(1)). Bu durumda tedbir kararı en

---

³³ ALTIPARMAK, s.461.

³⁴ KAPLAN, Melike: **İstanbul Sözleşmesi’nin Türkiye’deki İç Hukuka Etkisi Bağlamında 6284 sayılı Kanunun İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2020, s.86.

³⁵ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, (**İzleme Raporu**), s.12; Kadın ve Demokrasi Derneği, (**Çalıştay Raporu**), s.10.

çabuk ve en kolay ulaşılabilecek hâkim, mülki amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluktan talep edilebilir (m.15/1(a)). Tedbir kararı alındıktan sonra, şiddet mağdurunun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hallerde tedbir kararı süresinin veya şeklinin değiştirilmesi ya da aynen devam etmesine karar verilmesi talep edilebilir (m.15/1(b)). Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam etmesi halinde tedbir kararını veren merciden kararın kaldırılması talep edilebilir (m.15/1(c)).

Kadına yönelik alınan tedbir kararı uyarınca yürütülecek hizmetler kararın tebliğinden itibaren başlamakta, tedbir kararının kaldırılmasına kadar devam edilmektedir (ŞÖNİM Yönetmeliği m.16(1)). Tedbir kararlarının diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde yerine getirilmesi gereken durumlarda, ilgili kurum ve kuruluşlar verdikleri hizmetin sonuçları hakkında ŞÖNİM'e bilgi verir (m.16(2)). Alınan tedbir kararlarına aykırılık halinde zorlama hapsine ilişkin hükümlerin yerine getirilmesi amacıyla ŞÖNİM tarafından kolluğa bilgi verilmektedir. Kanun kapsamında verilen tedbir kararları, zorlama hapsi kararları ve ŞÖNİM tarafından yürütülen iş ve işlemlerle ilgili tüm veriler sisteme kaydedilmektedir(ŞÖNİM Yönetmeliği m.18(1)). Yetkili merci tarafından verilen karar neticesinde ŞÖNİM ve kadın konukevine teslim edilen şiddet mağduru ya da şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişiler hakkında, ŞÖNİM tarafından kolluğa ve mahkemeye bilgi verilir(m16(5)).

İstanbul Sözleşmesi'nde, taraf devletlerin cinsel şiddet mağdurlarına yönelik tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık hizmeti sağlamak üzere, yeterli sayıda, uygun ve kolay erişilebilir tecavüzle ilgili kriz merkezleri

veya cinsel şiddet yönlendirme merkezlerinin kurulması için gereken yasal ve diğer tedbirleri alacağı ifade edilmiştir (m.25). 6284 Sayılı Kanun'da bu konuyla ilgili herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kadınların kadın olmalarından kaynaklı olarak maruz kaldıkları en yaygın şiddet biçimlerinden birisi cinsel suçlar olmasına karşılık, 6284 sayılı Kanun'da bu hususta herhangi bir düzenlemeye yer verilmemesi büyük bir eksikliklerdir. Bu nedenle, İstanbul Sözleşmesi'nde de ifade edildiği üzere, bu alanda uzman personelin görev aldığı, kolay ve erişilebilir merkezlerin kurulması gerekmektedir³⁶.

6284 sayılı Kanununun 15. maddesinde ŞÖNİM tarafından sunulan destek hizmetlerine yer verilmiştir. İlgili madde hükmü dikkate alındığında, ŞÖNİM tarafından sunulan hizmetlerin üç kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Bunlar, şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik destek hizmetleri, şiddet mağduru kişilere yönelik destek hizmetleri ve şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilere yönelik destek hizmetleridir. ŞÖNİM tarafından sunulan destek hizmetleri aşağıda ayrıntılı olarak incelenecektir.

1. Şiddetin Önlenmesi ve Tedbir Kararlarının İzlenmesine Yönelik Hizmetler

Şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler; “tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesi ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak,tedbir kararlarının sicilini tutmak, korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, adli yardım, vb. hizmetleri koordine etmek, şiddetin sonlandırılmasına yönelik çalışan sivil toplum

---

³⁶ KIRBAŞ CANIKLIOĞLU, Seher: **Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun)**, Ankara Barosu Dergisi, S.3, 2015, s.375, bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/398586>, (E.T.25.01.2022).

örgütleriyle işbirliği yapmak, çağrı merkezlerine yapılan başvuruları izlemek, gerekli hallerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak, Bakanlık bünyesindeki çağrı merkezlerinin yaygınlaştırılmasını sağlamak” olarak düzenlenmiştir.

ŞÖNİM’lerin kurulmasıyla birlikte, çok parçalı yapı ortadan kalkmış, verilerin tek bir havuzda toplanması sağlanmıştır³⁷. Kanaatimizce, ŞÖNİM’lerden hizmet alan kişilerin verilerinin toplanacağı, şiddetin önlenmesine yönelik önerilerin ve buna ilişkin oluşturulacak yeni hizmet modellerinin geliştirilmesine katkı sağlayacak veri tabanının oluşturulması gerekmektedir³⁸. ŞÖNİM’lerin veri havuzunu dikkate alarak, şiddetin yoğun olarak yaşandığı bölgeler, iller, ilçeler ve hatta semtleri kolaylıkla saptaması mümkündür. Bu durum da risk haritalarının oluşturulmasını kolaylaştırmakta, daha rahat hareket alanı oluşturmaktadır³⁹. ŞÖNİM’lerin risk haritası oluşturarak, risk bölgelerine ilişkin farklı hizmet şekilleri, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapması mümkündür. Bu nedenle, hareket noktası belirlenerek şiddetle genel mücadele ve hizmet sunmak yerine daha özele inilerek farklı uygulama modellerinin geliştirilmesi gerekmektedir⁴⁰.

İstanbul Sözleşmesi veri paylaşılması hususunda taraf devletlere yükümlülük vermektedir. Her ne kadar İstanbul Sözleşmesi feshedilerek ilgili hükümlerin bağlayıcı olmadığı düşünülse de temel insan hakları ihlali ve ayrımcılık teşkil eden kadına şiddetle mücadelede Sözleşme metni dikkate

---

³⁷REÇBER, Bircan: **Türkiye’de Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Etkin mi?**, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, C.16, S.4, 2018, bkz.<https://dergipark.org.tr/pub/yead/issue/41852/477211>, (E.T.27.01.2022).

³⁸ BÖLÜKBAŞI, s.175.

³⁹ ALTIPARMAK, s.459.

⁴⁰ ALTIPARMAK, s.462.

alınmalıdır. Ayrıca 6284 sayılı Kanun'da, bu Kanunun uygulanmasında ve hizmetlerin sunulmasında özellikle İstanbul Sözleşmesi'nin esas alınacağı belirtilmiştir (m.1(2)). Bu bağlamda, şiddet mağdurlarına ilişkin verilerin en çok ŞÖNİM'ler ve kollukta olduğu dikkate alındığından, ilgili birimlerin verileri paylaşarak hizmetlerin ne kadar yeterli ve etkili olduğu hususunda şeffaf davranması gerekmektedir. Verilerin paylaşılmaması şiddetin önlenmesi ve mücadele edilmesi konusunda kurumlarınne kadar etkili olduğunun tespit edilmesini engellemekte, bu durum alınan tedbirlerin yeterliliğinin de değerlendirilmesinin önüne geçmektedir.

2. Şiddet Mağduru Kişilere Yönelik Hizmetler

ŞÖNİM Yönetmeliği'nde şiddet mağduruna “hukuki, psiko-sosyal, ekonomik, sağlık, barınma, kreş, rehberlik, yönlendirme, eğitim-öğretim desteği” verileceği ifade edilmiştir (m.20). ŞÖNİM tarafından karşılanamayan hizmetlerde kurumlararası koordinasyon sağlanarak meslek edinme, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik ve danışmanlık hizmeti verileceği Yönetmelikte belirtilmiştir(m.20/1(a)). Şiddet mağdurunun sosyo-ekonomik durumu göz önünde bulundurularak gerekli görülmesi halinde maddi destek sağlanması konusunda rehberlik yapılacaktır(m.20/1(b)). 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet mağduru hakkında alınan tedbir kararında süre ve tutar belirtilmediği durumlarda, ŞÖNİM tarafından sosyal inceleme raporu ivedilikle hazırlanarak raporda belirtilen tutar ve süre ile kararı veren merciin onayına sunulurak ödeme yapılacaktır(m.21).

ŞÖNİM, hayati tehlikesi bulunan şiddet mağduru ve beraberindeki çocuklar hakkında tedbir kararı bulunmaması halinde, koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının alınması amacıyla en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer

hâkimine, mülki amire ya da kolluk birimine başvurmaktadır. Şiddet mağduruna ve beraberindeki çocuklara uygulanacak koruma tedbirlerinin belirlenmesi amacıyla kolluk tarafından hazırlanan tedbir planının uygulanmasında kollukla işbirliği yapmaktadır(ŞÖNİM Yönetmeliği m.23(2), m.23(3)). Bu noktada, şiddet mağduru ve beraberindeki çocuklara hukuki danışmanlık, adli yardım ve diğer hukuki hizmetlerin yürütülmesi amacıyla barolarla işbirliği yapılmaktadır (ŞÖNİM Yönetmeliği m.24(1). Ayrıca, şiddet mağduru ve şiddete tanıklık eden çocuklarına yönelik psikososyal destek ve rehberlik hizmeti verilmektedir (ŞÖNİM Yönetmeliği m.20/1(ç)). Korunan kişinin beraberindeki çocuğun kreş imkânlarından faydalanması sağlanır. Mazeretsiz olarak kreşe gidilmemesi, kreşten bilerek ve isteyerek yararlanılmaması gibi nedenlerle tedbir kararının kötüye kullanıldığına tespiti halinde, ilgili merciiden kararın değiştirilmesi veya kaldırılması talep edilir(ŞÖNİM Yönetmeliği m.22).

Tedbir kararı alınması üzerine talep halinde veya resen, korunan kişinin ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgilerinin veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ile adreslerinin gizli tutulmasına karar verilmesi halinde, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye Bankalar Birliği ve kolluk birimleri ile ihtiyaç duyulacak diğer birimlere karar bildirilmektedir(ŞÖNİM Yönetmeliği m.25(1), m.25(2)). Hakkında gizlilik kararı verilen kişilerle ilgili yapılan yazışmalarda isim yerine kodlama kullanılmakta ve kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulmaktadır(m.25(3)). Bu kişilere yapılacak tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adres bilgileri kullanılmaktadır (m.25(4)).

ŞÖNİM'in önemli hizmetlerinden bir diğeri de şiddete maruz kalan ağır ruhsal ve zihinsel sorunları veya ağır psikiyatrik hastalığı olduğu

gözlemlenenler, psikiyatrik bozukluk tanısı olanlar, öz bakımını yerine getiremeyecek kadar bedensel ve zihinsel engelli olanlar, altmış yaşından büyükler ile yatılı bakım hizmetine ihtiyaç duyan kişilerin, Bakanlığın Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren kuruluşlara yönlendirilmesidir (ŞÖNİM Yönetmeliği m.12(2)). 18 yaşından küçük şiddet mağdurları, hamile veya doğum yapmış kız çocukları ise, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet veren kuruluşlara yönlendirilmektedir (Yönetmelik m.12(3)). Bu kişiler hakkında alınan tedbir kararlarının takibi de ŞÖNİM tarafından yapılmaktadır.

ŞÖNİM'lerin mağdur kişilere yönelik hizmetleri arasında kişinin doğrudan konukevine yerleştirilmesi de bulunmaktadır. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelikte⁴¹, konukevine yerleştirilen her kadına özel olarak, konukevi ve ŞÖNİM'lerin birlikte hazırlamış oldukları destek planı çerçevesinde, konukevinden ayrılan kadının takibi, ihtiyaç duyduğu hizmetlerin sağlanması, amaca ulaşılmadığı takdirde gerekli destek hizmetlerinin yeniden tespiti ve kadınlarla birlikte çocuklarının da izlenilmesi sağlanacağı düzenlenmiştir(m.18(1)). 6284 sayılı Kanun'da, şiddet mağduru kadınlara uygun barınma yeri sağlanacağı ifadesi dışında, konuk evlerinin sayısının ve niteliklerinin artırılması konusunda herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Belediyeler Kanunu'nun⁴² 14. maddesinde yer alan "...Büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 100.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar" düzenlemesine karşılık, belediyeler tarafından bu yükümlülüğün yerine getirilmediği sıkça dile getirilen bir konudur. Şiddetle mücadelenin insan haklarına duyarlı, ayrımcılık yapmaksızın, sosyal devlet

---

⁴¹ RG.05.01.2013/28519.

⁴² RG.03.07.2005/25874.

ilkesine yaraşır bir şekilde yerine getirilebilmesi, alınan tedbir ve sağlanan destek ve hizmetlerin yeterliliği ve etkililiğine bağlıdır. Kadına yönelik şiddetin her geçen gün arttığı bu dönemde, Türkiye’de kadın konukevi sayısının 145, kapasitesinin ise 3.624 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sunulan hizmetlerin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Konukevi sayısının ve kapasitesinin yetersiz oluşundan dolayı, şiddet mağduru kadınların bu hizmetlerden yararlanamayışı ŞÖNİM tarafından sunulan hizmetlerin önleyici ve destekleyici etkisini ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle kanaatimizce, 6284 sayılı Kanunda bu yükümlülüğün bir zorunluluk şeklinde ifade edilmesi veya bu sorumluluğun belediyelerden alınarak, doğrudan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın sorumlulukları arasında tanımlanarak devletin sorumluluğu haline getirilmesi çok daha yerinde bir düzenleme olacaktır⁴³. Kanun kapsamında bu şekilde düzenleme yapılarak, belediyelerin mali ve işgücü yoksunluğunu bahane ederek sorumluluktan kaçınmalarının önüne geçilmeli, bu yükümlülüğe aykırı davranan kurum ve kuruluşlara yaptırım uygulanması sağlanmalıdır⁴⁴. O halde, şiddeti önleme konusunda önemli bir yere sahip olan barınma hizmetinin sağlanması görev ve sorumluluğu doğrudan Bakanlığa verilmeli, kadın konukevi sayısı ve kapasitesi artırılmalı, kadınlara sağlanan konut desteği artırılmalıdır.

---

⁴³ KIRBAŞ CANIKLIOĞLU, s.376.

⁴⁴ALİCAN ŞEN, Ayşe: **Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası İşbirliği Süreci ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği**, Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi, C.11, S. 22, 2018, s.147, bkz.<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/490220>, (E.T.26.01.2022); Kadın ve Demokrasi Derneği, (**Çalıştay Raporu**), s.5.

3. Şiddet Uygulayan veya Uygulama İhtimali Bulunan Kişilere Yönelik Hizmetler

Şiddetle etkin bir şekilde mücadele edilmesi amacıyla mağdurlara sunulan desteklerin yanında, şiddetin asıl etkeni olan şiddet uygulayanlara yönelik destek ve hizmetlerin de şiddetin önlenmesinde yarar sağlayacağı anlayışıyla, ŞÖNİM'ler şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik de destek hizmetleri sunmaktadır⁴⁵. Hâkimin isteği üzerine hem şiddet uygulayan hem de şiddet mağduru hakkında sosyal araştırma raporu hazırlanarak, şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak şiddet uygulayanın kişilik analizi, psikolojik durum ve şiddete neden olan olaylar ışığında uygun destek hizmeti verilmesine karar verilir (6284 s. Kanun, m 15/3-a). ŞÖNİM, sosyal araştırma raporuyla birlikte ayrıca tedbirin kişi üzerindeki etkilerine dair de rapor hazırlayarak, ön araştırma ve veri çalışmaları doğrultusunda şiddet uygulayanın uygun desteklerden birine yönlendirmesini sağlayabilir⁴⁶. Hazırlanan raporlar doğrultusunda, teşvik edici ve yol gösterici olmak amacıyla kişinin; öfke kontrolüne, stresle başa çıkmasına, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmesine yönelik eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına, alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik şiddet uygulayanın topluma yeniden

---

⁴⁵2021 Ocak-Temmuz'da ŞÖNİM hizmetlerinden toplam 156 bin 882 kişi yararlanmış olup, bu kişilerin 11 bin 932'sini erkekler oluşturmaktadır. Bkz. <https://www.aile.gov.tr/haberler/siddet-onleme-ve-izleme-merkezleri-7-ayda-156-bin-882-vatandasin-yaninda-oldu/>, (E.T.05.03.2022).

⁴⁶ SAĞIROĞLU, Mehmet Şerif: **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, Legal Yayınevi, İstanbul, 2013, s.120.

kazandırılması şeklinde hizmetleri de bulunmaktadır(6284 sayılı Kanun m.15(3)).

ŞÖNİM Yönetmeliği'nde, şiddet uygulayan kişiye öfke kontrolü, stresle başa çıkma ve şiddeti önlemeye yönelik eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılımın sağlanması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşa gerekli yönlendirme yapılacağı belirtilmiştir (m.26/1(a)). Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığı ve ruhsal bozukluk durumlarında kişinin tedavi görmesi amacıyla gerekli yönlendirme yapılmaktadır. Şiddet uygulayanın tedaviyi reddetmesi veya geçerli bir neden olmaksızın tedaviyi devam ettirmemesi hallerinde tedavinin aşamaları ve sonucu hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bilgi verilmektedir (m.26(2)). Aile Mahkemesi tarafından şiddet uygulayan kişinin bir sağlık kuruluşuna tedavi veya muayene için başvurması ve tedavisinin sağlanması yönündeki kararına istinaden, kişiler devlet hastanesine ya da kamuya ait üniversite hastanelerine sevk edilmektedir⁴⁷. Aile Mahkemesi tarafından verilen kararın hekim tarafından zorla yerine getirilmesi, ilgili kişiye rızası hilafına müdahalede bulunulması mümkün değildir. Bu durum Türkiye'nin taraf olduğu İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi'ne⁴⁸ aykırı

---

⁴⁷Sağlık Bakanlığı'nın 11.01.2016 tarih ve E.87307621-622 sayılı Genelgesinde Aile Mahkemeleri tarafından şiddet uygulayanın bir sağlık kuruluşuna sevki halinde takip edilmesi gereken uygulama prosedürüne yer verilmiştir. Buna göre; ilgili sağlık kuruluşunun Başhekim Yardımcısı, sevk edilen kişiyi öncelikle Psikiyatri Uzman Hekimine yönlendirecek, hekim tarafından tanı ve tedaviye ilişkin gerekli raporlama yapılacaktır. Bununla birlikte, Sosyal Hizmet Uzmanı da sevk edilen kişiye ilişkin bir sosyal inceleme raporu oluşturacaktır. Hastanenin ilgili birimleri konuyla ilgili ŞÖNİM'e bilgi verecektir. Süreçle ilgili tüm yazışmalar "gizlilik-hasta mahremiyeti" ilkeleri çerçevesinde yürütülecektir. Konuyla ilgili olarak, bkz. <https://psikiyatri.org.tr/tpd-kutuphanesi/belge/1197>, (E.T.03.03.2022).

⁴⁸ RG.03.12.2003/5013.

olacağı gibi, 1219 sayılı Kanun⁴⁹ ve Hekimlik Meslek Etiğiyle de uyuşmamaktadır. Bu nedenle, şiddet uygulayana yönelik sunulan hizmetler teşvik edici, yol gösterici ve aydınlatıcı olma özelliklerine sahip olmak zorundadır. Aksi takdirde, kişinin bir hizmetten zorla yararlandırılması insan haklarına yaraşır bir uygulama olmaktan uzaklaşacaktır⁵⁰.

ŞÖNİM koordinasyonunda şiddet faillerine yönelik geliştirilen programların, faillerin eylemlerinin sorumluluğunu almaya ve kadınlara yönelik davranış ve inançlarını değiştirmeyeyönelik programlanması gerekmektedir. Nitekim, İstanbul Sözleşmesi İzleme Platformu tarafından hazırlanan 2017 tarihli Gölge Rapor’ da⁵¹,cinsel şiddet faillerine yönelik herhangi bir programın olmadığı, bu konuda yapılan öneri ve çalışmaların ise cinsel şiddeti bir “hormon” sorununa indirgediği ifade edilerek, önleyici müdahalenin elzem olduğu belirtilmiştir⁵².Kanaatimizce, şiddet faillerine yönelik rehabilitasyon ve

---

⁴⁹ RG.11.04.1928/1219.

⁵⁰ BÖLÜKBAŞI, s.178.

⁵¹ Gölge Rapor, bir şeyin uygulanmasından sonraki durumu analiz etmek amacıyla sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanan rapordur. Bu rapor resmi raporlardan farklı olarak bazı durumlarda resmi raporun hazırlanmasına yardımcı olan, çoğu zaman resmi raporda belirtilmeyenleri ifade etmektedir. Bkz. BAYRAKTAR, Tuğba: **İstanbul Sözleşmesi ve 2017 Türkiye Gölge Raporuna İlişkin Bir Değerlendirme**, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.26, S.3, 2018, s.97, bkz.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/suhfd/issue/41509/438125>, (E.T.24.03.2022).

⁵²Gölge Rapor, sekiz sivil toplum kuruluşu tarafından hazırlanmıştır. Bu kuruluşlar, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadın Dayanışma Vakfı, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği, Eşitlik İzleme Kadın Grubu, Engelli Kadın Derneği, Kaos GL Derneği, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneğidir. Rapor İstanbul Sözleşmesi Türkiye İzleme Platformu tarafından imzalanmıştır. Platformun 81 üyesi bulunmaktadır. İstanbul Sözleşmesi Türkiye İzleme Platformu, **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin hükümlerini yürürlüğe koyan yasal ve diğer tedbirler hakkında Türkiye’nin İlk Raporuna İlişkin Sivil Toplum Örgütlerinin Gölge Raporu**, Eylül 2017, s.34, bkz.<https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-09/istanbul-sozlesmesi-turkiye-izleme-platformu-2017-golge-raporu.pdf>, (E.T.02.03.2022).

tedavi programlarına sivil toplumun da katılımı sağlanmalı, program neticesinde mağdur kadınların geri bildirimini sağlanarak bu programların bağımsız olarak değerlendirilmesi yapılmalıdır. ŞÖNİM’ler aynı zamanda şiddet mağduruna ve failine rehabilitasyon hizmeti vermekle görevlendirildiğinden, bu merkezlerin aile terapi merkezlerine dönüşme riski de bulunmaktadır. Bu sebeple, merkezlerin asıl faaliyetlerinden uzaklaşmaması adına kamu kurumlarında (hastane, belediyeler gibi) aile terapisinden faydalanılacak birimler oluşturulmalı, fail ve mağdurun aynı binada olması ile sonuçlanan şiddet failinin rehabilitasyonu görevi farklı kurumlara verilmelidir. Özellikle belediyeler tarafından verilen aile terapi hizmetleri, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet açısından anlaşılmasına dayandırılmalı, mağdurun insan hakları ve güvenliğine odaklı olmalıdır⁵³. Bu hizmetler, kadınları geleneksel anne ve bakıcı rollerine yönlendirmemeli, mağdurun ihtiyacına öncelik verilerek gerçekleştirilmelidir.

ŞÖNİM’in şiddet failine yönelik sunmuş olduğu hizmetler, şiddet mağduru ile faili arasında arabuluculuk faaliyeti şeklinde yorumlanmamalıdır.

---

⁵³ İstanbul Sözleşmesi’nin 18(3) maddesinde,

“Taraflar bu bölüm uyarınca alınan tedbirlerin;

- Kadınlara karşı şiddetin ve aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet boyutlu bir anlayışa dayalı olmasını ve mağdurun insan haklarına ve emniyetine odaklanmasını,
- Mağdurlar, mağduriyete neden olanlar ve çocuklar arasındaki ilişkileri ve bu unsurların daha geniş toplumsal ortamını da göz önüne alan bütüncül bir yaklaşıma dayalı olmasını,
- İkincil mağduriyetten kaçınılmasını amaçlamasını,
- Şiddetin kadın mağdurlarının güçlendirilmesini ve ekonomik bağımsızlığını amaçlamasını,
- Yerine göre çeşitli koruma ve destek sistemlerinin aynı binalarda bulunmasına imkân sağlamasını,
- Çocuk mağdurlar dahil, hassas konumdaki insanların spesifik ihtiyaçlarına dönük olmasını ve bu imkanların mağdurlara sağlanmasını temin edeceklerdir.”

ŞÖNİM’de koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasında Ceza Hukuku kapsamında uzlaşma ya da hukuki uyumsuzluklarda arabuluculuk konularında fikir beyan edilmemekte, söz konusu süreçler mağdur ve şiddet uygulayanın iradelerine bırakılmaktadır⁵⁴. Konuyla ilgili olarak mağdurun talebinin olması halinde, çatışma çözme yöntemlerine ilişkin danışmanlık ve rehberlik hizmeti verilebilmektedir (ŞÖNİM Yönetmeliği m.4/1(ğ). 6284 sayılı Kanun’da şiddete uğrayan ve uğrama tehlikesi bulunan ve çeşitli kurumlara başvuran kadınlara uzlaştırma veya arabuluculuk önerilmeyeceğine dair açık ve net bir şekilde düzenlemenin olmayışı bir eksiklik⁵⁵.

C. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerine Başvuru ile Hizmetlerden Yararlanacak Kişiler

ŞÖNİM’lerin kurulmasıyla devletin resmi olarak hem şiddet mağduruna hem de şiddet uygulayana destek hizmetleri sunmasıyla, kadına yönelik şiddetle mücadele devlet destekli kurumsal bir mücadeleye dönüşmüştür⁵⁶. ŞÖNİM Yönetmeliği’nde ihbar yetkisi herkese tanınmıştır. Buna göre, ŞÖNİM’e “Alo 183” telefon hattından⁵⁷, üçüncü kişilerin ihbarı doğrultusunda ulaşılan kişinin

---

⁵⁴KARAKAYA, Ramazan: **Uygulamada Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, Adalet, 2. Baskı, Ankara, 2018, s.74.

⁵⁵ Kadın ve Demokrasi Derneği, **(Çalıştay Raporu)**, s.4.

⁵⁶ ÖZTÜRK, Necla: **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1, 2017, s.21,

bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/27681/298121>, (E.T.25.01.2022).

⁵⁷ALO 183 ücretsiz danışma hattı, şiddet mağduru kadınlara ve çocuklara psikolojik, hukuki ve ekonomik alanda danışmanlık hizmetleri sunan ve diğer başvurulabilecek kuruluşlar hakkında bilgi veren, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı olarak 7/24 esasına göre çalışan bir hizmettir. Bkz. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, **Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı**, s. 13,

şikâyeti aracılığıyla, yetkili makam veya merci tarafından verilen koruyucu veya önleyici tedbir kararıyla, hizmetlerden yararlanacak kişilerin bizzat başvurusu veya şikâyetiyle, cumhuriyet savcılığı, kamu kurum kuruluşları, meslek kuruluşları, gerçek veya tüzel kişiler ile sivil toplum örgütlerinin bildirimleriyle yapılmaktadır (ŞÖNİM Yönetmeliği m.13). Yönetmelikte ihbar ve şikâyetin şekli konusunda herhangi bir sınırlama yapılmamıştır. Bu sebeple, ihbar ve şikâyetler yazılı, sözlü veya başka bir şekilde gerçekleştirilebilir. Konuyla ilgili yapılan saha araştırma raporlarında, kadınların doğrudan ŞÖNİM' başvurmadıkları, genellikle adli makamlar ve kolluk vasıtasıyla bu merkezleri öğrendikleri görülmüştür⁵⁸.

ŞÖNİM bünyesinde sunulan hizmetlerden ev içi şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrar takip mağdurları olan kişiler yararlanabilmektedir (ŞÖNİM Yönetmeliği m.12).Evli, bekâr, boşanmış, ayrı yaşayan, dini nikâhlı veya flört eden ayırmaksızın Türk Medeni Kanunu'nun (TMK)⁵⁹ 40. maddesi uyarınca, kadın olarak doğan veyahut cinsiyetini kadın olarak değiştiren genç, yaşlı her kadın şiddete uğradığında ya da şiddet görme tehlikesi altında olması halinde ŞÖNİM'in hizmetlerinden yararlanabilecektir. 6284 sayılı Kanun'da ve ŞÖNİM Yönetmeliği'nde cinsel tercihe yönelik herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş olması, lezbiyen ya da biseksüel bireylerin de koruma kapsamı içinde olup olmadığı sorusunu karşımıza çıkarmaktadır. Kanaatimizce, cinsel yönelim farklılığına bakılmaksızın şiddet mağduru ya da şiddet tehlikesi altında olan bireylere de gerekli hizmetler sunulmalıdır. Zira ŞÖNİM Yönetmeliği ve

---

bkz.<https://turkey.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/aismelkitabi.pdf>, (E.T.27.01.2022).

⁵⁸ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, (**İzleme Raporu**), s.11.

⁵⁹ RG.22.11.2001/4721.

6284 sayılı Kanun'da da insan haklarına dayalı, şiddetin önlenmesi odaklı bir yaklaşımın esas alındığı ve hizmetlerin sunulmasında ayrımcılık yapılamayacağı belirtilmiştir.

Tek taraflı ısrarlı takip mağduru tanımına 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nde⁶⁰ yer verilmiştir. Yönetmeliğe göre, *“Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış”* tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu ifade etmektedir (m.3(ş)). Bu tanımda yer alan durumlara maruz kalan veya maruz kalma tehdidinde olan her birey ŞÖNİM'in hizmetlerinden yararlanabilecektir. Bu durumda, kişinin toplum hayatındaki konumu ya da cinsiyetine bakılmaksızın salt bu tutum ve davranışların varlığına bakılmaktadır⁶¹. Arkadaşlık ya da birliktelik teklifinin reddedilmesi sebebiyle yapılan fiziki ya da psikolojik baskılar, bitirilen ilişkinin yeniden tesis edilmesi veya ilişkinin bitmesine tepki göstermek amacıyla rahatsız etmek, mağdurun evini ve yolunu izlemek, mağduru izleyecek kişiler tutmak, mağdurun telefonuna yüklenen uygulama ile kişinin konumuna erişmek gibi eylem ve davranışlar tek taraflı ısrarlı takip olarak değerlendirilebilir⁶².

---

⁶⁰ RG.18.01.2013/28532.

⁶¹ TUNA, Oğuzhan: **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021, s.47.

⁶² BÖLÜKBAŞI, Özge: **6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması**, Ankara, 2015, s.30.

ŞÖNİM'e başvuru yapıldıktan sonra, hizmetten yararlanacak kişi ile görüşme gerçekleştirilerek ilk görüşme formu doldurulur (Yönetmelik m.14(1). Başvuruya ilişkin dosya açılarak, ŞÖNİM'de hizmet alacak kişilerin bilgileri sisteme kaydedilmektedir (m.14(2)). Hizmetten yararlanacak kişinin talepleri dikkate alınarak hazırlanan raporlar doğrultusunda duruma uygun tedbir kararı alınmak üzere ŞÖNİM tarafından ilgili mercie başvuruda bulunmaktadır (m.14(3)). Hakkında barınma tedbir kararı alınmasına karar verilen şiddet mağdurlarına gerekli görülmesi halinde, bulaşıcı ve sürekli tıbbi bakım isteyen bir hastalığının bulunup bulunmadığı, alkol veya madde bağımlısı olup olmadığı, ruh sağlığının yerinde olup olmadığına ilişkin sağlık raporu alınmaktadır (m.14(4)). Kanaatimizce birden fazla şiddet mağduru olan kadının bir arada yaşamak zorunda kaldığı ve bir kısmının çocuğuyla kaldığı durumu dikkate alınarak, hakkında barınma tedbiri uygulanan şahısların tamamından Yönetmelikte ifade edilen içerikte bir sağlık raporu alınmalıdır. Bu durumda, sağlık kuruluşlarının mağduru sadece beyanını esas alarak sağlık raporu tesis etmesi doğru kabul edilmemeli, ayrıntılı değerlendirme ve tetkik yapılmak suretiyle bir rapor hazırlanmalıdır. Ayrıca şiddet mağduru kadının varsa beraberinde olan veya olmayan tüm çocuklarına yönelik gerekli her tür yönlendirme ve müdahale de ŞÖNİM tarafından yerine getirilmelidir (m.14(7)).

D. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezinin Temel İlkeleri ve Çalışma Esasları

ŞÖNİM'de uyulması gereken temel ilkeler ve çalışmanın yürütülmesinde dikkate alınması gereken esaslara ŞÖNİM Yönetmeliği'nde yer verilmiştir. Buna göre, ŞÖNİM tarafından verilecek hizmetler temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun,

insan onuruna yaraşır bir şekilde yürütülmelidir. Ayrıca şiddet mağdurunun ve beraberindeki çocukların ekonomik, hukuki, sosyal ve psikolojik açıdan desteklenmesi, kendini güvende hissetmelerini sağlayacak şekilde hizmetlerin sunulması gerektiği de ifade edilmiştir (m.4/1(ç), m.4/1(d)). Uygulamada, çalışanların şiddet mağduru anne ve çocuğa ilişkin yanlış ve eksik bilgilendirmede buldukları, özellikle 12 yaş üstü erkek çocukların konukevine alınması hususunda sıkıntılar yaşandığı, bu sebeple şiddet mağduru kadınların çocuklarından ayrı kalmamak adına bu hizmetlerden yararlanmadıkları ifade edilmiştir⁶³. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin¹³. maddesinde, şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukların konukevine kabul edilme koşullarına yer verilmiştir. İlgili maddede, on iki yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar ile engelli çocuğu bulunan kadınların, can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair sosyal inceleme raporuna istinaden, ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde, kira ve iaşesi karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle barındırılması yoluna gidileceği, konukevi bulunmayan ilçelerde de ihtiyaca göre bu bent kapsamında düzenlenen ev kiralanması yoluna gidilebileceği ifade edilmiştir. Konuyla ilgili yapılan odak çalışmalarda, kadınların ev tahsisi konusunda bilgilendirilmedikleri, erkek çocuğuyla konukevine gidemeyeceği, çocuğunu yurda bırakmak zorunda kalacağı şeklinde yanlış ve eksik bilgilendirmede bulunulduğu tespit edilmiştir⁶⁴.

---

⁶³ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, (İzleme Raporu), s.13.

⁶⁴ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, (İzleme Raporu), s.13; AYDIN, Ayşe: **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sığınmaevi Sonrası Destek Hizmetlerinin Önemi**, International Journal of Socia lAnd Humanities Sciences, 2(1), 2018, s.136.

Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla şiddet mağduru ve beraberindeki çocuklar ile şiddet uygulayanların kişisel bilgileri gizli tutulmalı, başvuran yapılacak işlemlerle ilgili bilgilendirilmeli ve başvuranın beyanı yapılacak işlemlerde esas alınmalıdır (ŞÖNİM Yönetmeliği m.4/1(ğ), (h), (i)). Gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiler hakkında genel hükümler doğrultusunda işlem yapılmalıdır (m.4/1(i)).

6284 sayılı Kanun'da, kadına yönelik şiddete ilişkin alınan tedbirlerin ivedilikle yerine getirilmesi gerektiği belirtilerek, şiddetle mücadelede tedbirlerin alınması kadar yerine getirilme sürecinin de önemine işaret edilmektedir(m.1/2(b)).Konuyla ilgili olarak AYM 2014 tarihli A.Z.Ö. Başvurusunda, başvurusunun kendisine geçici maddi yardım yapılması ve kimlik bilgilerinin gizlenmesine yönelik kararların geç uygulanması nedeniyle pozitif yükümlülüklerinin ihlal edildiği iddiasını değerlendirmiştir. Başvurucu 2010 tarihinde eşi tarafından darp edildiğinden bahisle adli makamlara başvurmuş, yapılan başvuruya istinaden şahıs hakkında koruma kararı verilmiştir. Başvurucu 2012 tarihinde kendisi ve küçük oğlu için kimlik değiştirilmesi tedbiri uygulanması talebinde bulunmuş, yapılan başvurunun reddedilmesi üzerine söz konusu karara başvuru tarafından itiraz edilmiştir. Başvurucunun itirazı kabul edilerek kendisi ve oğlunun kimlik bilgilerinin ve ilgili diğer belgelerinin de değiştirilmesine karar verilmiş, karardan yaklaşık on ay sonra yeni kimlik belgeleri başvuru ve oğluna teslim edilmiştir. Başvurucunun talep ettiği ve ödenmesine karar verilen altı aylık süreli geçici maddi yardımın ise karar tarihinden yaklaşık dokuz ay sonra uygulandığı anlaşılmıştır. AYM yapmış olduğu değerlendirmede, 6284 sayılı Kanunun 1. Maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca, anılan Kanun kapsamında verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında süratli bir usul

izlenmesinin esas olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, somut olayda yetkili mercilerce alınan tedbir kararlarının yerine getirilmesinde meydana gelen dokuz aylık ve on aylık gecikmenin adli ve idari süreçlerdeki aksaklıklardan meydana geldiğini, adli ve idari makamlar arası koordinasyon eksikliğinin olduğunu ve bu gecikmenin makul olmadığını belirterek, kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkı kapsamında devlete ait pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmediği sonucuna ulaşmıştır⁶⁵. Mahkemenin çoğunlukla vermiş olduğu kararda karşı oy kullanılmıştır. Karşı oy gerekçesinde, Anayasa'nın 17. maddesi uyarınca devlete yüklenen pozitif yükümlülüklerin, her somut olayın kendi şartları içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini, insan davranışlarının öngörülmezliği ile öncelikler ve kaynaklar değerlendirilmek suretiyle tercih edilecek tedbirlerin belirlenmesinde, pozitif yükümlülüklerin aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmaması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda, başvurunun taleplerine karşılık kamu makamlarının hareketsiz kalmadığı, aksine tüm taleplerin yerine getirildiği, ancak kimlik bilgilerine ilişkin değişikliklerin gerçekleştirilme süresinin zaman almasının doğal karşılanması gerektiğini, yaşanan süreçte normal olmayan bir gecikmenin olmadığını belirtmiştir. Ayrıca başvurunun geçici yardım miktarının toplu olarak ödenmesi talebinde bulunması üzerine, talep edilen ödeneğin aktarılması üzerine toplu olarak ödemenin gerçekleştirildiği, söz konusu süreçte başvurunun mağdur edilmediği ifade edilerek ihlal sonucunun varmak için gerekli koşulların oluşmadığı belirtilerek çoğunluğun ihlal yönündeki kararına katılmamıştır.

---

⁶⁵AYM, A.Z.Ö Başvurusu, Başvuru No.2014/546, Karar Tarihi.19/12/2017, p.79-86. bkz.<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/546>, (E.T.27.01.2022).

AYM'nin somut olayın koşullarını dikkate alarak, 6284 sayılı Kanunun ilgili hükümleri doğrultusunda, başvurunun kimlik bilgilerinin değiştirilmesi ve geçici maddi yardım talebinin makul süre içerisinde yerine getirilmediğinden bahisle ihlal kararı vermesi kanaatimizce doğru ve yerinde bir karar olmuştur. Mahkeme, söz konusu sürecin işleyişinde dikkate aldığı süre anlayışını, herhangi bir iş ve işlemin gerçekleştirilmesi süreciyle kıyaslamamış, başvurunun koruma altına alınan ve koruma süresi uzatılan şiddet mağduru bir kadın olması, ayrıca talep edilen hususların idari ve adli makamların koordinasyon eksikliğinden kaynaklı gecikmesi ve 6284 sayılı Kanunun amacı ve anlayışı doğrultusunda sürecin süratli yönetilmesi gerektiği anlayışıyla karar vermiştir. Normal koşullarda kimlik bilgilerinin değiştirilmesi veyahut ödenek olmaması sebebiyle nakdi yardımın gecikmesinde dikkate alınacak makul süre kavramı ile engelli çocuğu olan şiddet mağduru bir kadına, 6284 sayılı Kanunun amir hükümleri uyarınca belirtilen destek hizmetlerinin sunulmasında dikkate alınacak makul süre kavramı aynı şekilde değerlendirilmemelidir. Bu bağlamda, devletin ŞÖNİM veya diğer kurumlar tarafından sunulan destek hizmetlerinin sağlanması konusunda bütçe desteğini sağlaması, kurumlar arası koordinasyonun bürokratik yazışmalar sebebiyle gecikmesinin önüne geçilmesi ve söz konusu kararda da anlaşıldığı üzere adli ve idari makamların 6284 sayılı Kanun'la ilgili eğitim sürecinden geçirilmesi gerekmektedir.

IV. SONUÇ

Kadın hakları ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda uzun yıllardır verilen mücadelenin sonucu olarak önemli kazanımlar elde edilmiş olmasına rağmen, kadına yönelik şiddet halen devam etmektedir. Ülkemizde de her ne kadar alınan önlemler ve yapılan düzenlemelerle kadına yönelik

şiddetin önüne geçilmeye çalışılmışsa da bu durum var olan şiddetin artmasına engel olamamıştır. Kuşkusuz kadına yönelik şiddetle ilgili zihinsel bir dönüşümün gerçekleştirilmesi önemli olmakla birlikte, bu hususta kadınların ya da erkeklerin bilinçlendirilmesi yeterli olmamaktadır. Kadına yönelik şiddetle ilgili yapılan hukuki düzenlemeler, alınan kararlar ve sosyal politika uygulamalarının desteklenmesi oldukça önemlidir. Kadına yönelik şiddetle ilgili Türkiye'nin taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi kapsamında birtakım düzenlemelere gidilmiştir. Öncelikle 6284 sayılı Kanun'da şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele edilmesine yönelik gerekli koordinasyonun sağlanması amacıyla ŞÖNİM'lerin kurulması kararlaştırılmıştır. 14 pilot ilde faaliyete başlayan ŞÖNİM'ler, 81 ilde kurularak faaliyetlerine devam etmiştir. Tek çatı uygulamasıyla modellenen ŞÖNİM'lerin halen tüm birimleri tek çatı altında toplayamaması, kurumlar arasında koordinasyonun yeterli olmaması ve bürokratik yazışmaların etkisiyle de kadınların birçok yere gitmek suretiyle yaşadıkları sıkıntıları defalarca anlatmak zorunda kalmaları sonucunu doğurmuştur. Bu durum yeterli sayıda uzman personelin olmayışı ve gerekli donanımın ve entegrasyonun sağlanamamasından da kaynaklanmaktadır. ŞÖNİM Yönetmeliğinde, fiziki yapı ve donanımın uygun görüldüğü bağımsız veya mevcut hizmet binalarında ŞÖNİM'in kurulabileceği düzenlenmiştir. Bu bağlamda, her il merkezinde ŞÖNİM'lerin kurulması yeterli görülmemeli, hizmet binasının kadınların rahatlıkla erişebileceği, hizmetlerden kolaylıkla yararlanabileceği ve ayrıca bilinir olması gerekmektedir. Konuyla ilgili yapılan saha araştırma raporlarında, şiddet mağdurlarının ŞÖNİM'i bilmedikleri, genellikle kolluk vasıtasıyla merkezleri öğrendikleri ifade edilmiştir. Bu durum, şiddetle mücadelede koordinasyon görevi üstlenen ŞÖNİM'lerin amaçlandığının aksine tek çatı fonksiyonunu sağlayamadığını göstermektedir.

ŞÖNİM'ler 7/24 çalışma esasına göre faaliyet gösteren kurumlar olmakla birlikte, uygulamada merkezlere telefonla erişilebildiği, ancak konuyla ilgili uzman bir personelle muhatap olunamadığından, belirtilen sorunlara çözüm bulunamadığı ya da eksik bilgilendirildikleri ifade edilmiştir. Bu durum ŞÖNİM'lerde alanında uzman personelin eksikliğini göstermektedir. Ayrıca, ŞÖNİM'de çalışan personellerin sürekli olarak şiddet mağdurlarıyla muhatap olması durumu da dikkate alınarak, saha personellerine de gerekli psiko-sosyal destek verilmesi gerekmektedir.

Kanun'da, şiddet mağduru kadınlara uygun barınma yeri sağlanacağı ifadesi dışında, konuk evlerine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Konukevi sayısının ve kapasitesinin yetersiz olması, şiddet mağduru kadınların bu hizmetlerden yararlanamamasına neden olmaktadır. Kanaatimizce, 6284 sayılı Kanun kapsamında düzenleme yapılarak, belediyelerin mali ve işgücü yoksunluğunu bahane ederek sorumluluktan kaçınmalarının önüne geçilmeli, bu yükümlülüğe aykırı davranan kurumlara ivedi olarak yaptırım uygulanmalıdır. Şiddetle mücadelede önemli bir diğer husus ise, ŞÖNİM'ler tarafından tutulan veri kaydına dayanılarak risk haritası oluşturulması gerekliliğidir. Yapılan risk analizleri neticesinde, risk bölgeleri saptanabilecek ve bu yerlere ilişkin farklı hizmet şekilleri, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılabilecektir. ŞÖNİM'ler istatistiki verileri düzenli aralıklarla paylaşarak, kadına şiddetle ilgili kamuoyunu aydınlatmak ve bu konu hakkında gerekli araştırma ve inceleme yapılmasını kolaylaştırmak adına şeffaf davranmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKKAŞ**, İbrahim/UYANIK, Zeki: **Kadına Yönelik Şiddet**, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, C.6, S.1, 2016.
- ALİCAN ŞEN**, Ayşe: **Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası İşbirliği Süreci ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği**, Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi, C.11, S. 22, 2018.
- AYDIN**, Ayşe: **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sığınmaevi Sonrası Destek Hizmetlerinin Önemi**, International Journal of SocialAndHumanitiesSciences, 2(1), 2018.
- ALTIPARMAK**, İpek Beyza: **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede ŞÖNİM’lerin Rolü: Ankara Örneği**, International Journal of SocialScience, 2015.
- ANIL**, Ela / **İLKARACAN**, Pınar / **KILIÇ**, Zülal / **RONGE**, Karın / **SERAL**, Gülşah / **ÜLGEN**, Tuluğ: **Pekin+5: Birleşmiş Milletler’de Kadının İnsan Hakları ve Türkiye’nin Taahhütleri**, 2001.
- ARSLAN ÖNCÜ**, Gülay: **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Araçları**, PublicandPrivate International LawBulletin, V.32, Issue.2, 2012.
- Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, **Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı**, 2011.
- BAYRAKTAR**, Tuğba: **İstanbul Sözleşmesi ve 2017 Türkiye Gölge Raporuna İlişkin Bir Değerlendirme**, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.26, S.3, 2018.
- BÖLÜKBAŞI**, Özge: **6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması**, Ankara, 2015.
- DÜĞMECİ**, Fatih / **GÜRSEL**, Esin: **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Hususunda Devletin Yükümlülükleri ve Sorumluluğu**, Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi, C.21, S.2, 2019.
- GREVIO**, **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul**

Sözleşmesi)’nin hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin GREVIO(İlk)Değerlendirme Raporu TÜRKİYE (Değerlendirme Raporu Türkiye), 15 Ekim 2018.

İstanbul Sözleşmesi Türkiye İzleme Platformu, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin hükümlerini yürürlüğe koyan yasal ve diğer tedbirler hakkında Türkiye’nin İlk Raporuna İlişkin Sivil Toplum Örgütlerinin Gölge Raporu, Eylül 2017.

Kadın ve Demokrasi Derneği, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde İstanbul Sözleşmesi Çalıştayı Raporunun Genel Değerlendirilmesi, 2015.

KANDEMİR, Süleyman: Aile İçi Şiddet ve Kişiyi Aile İçi Şiddetten Koruyan Hukuki İmkânlar- İstanbul Sözleşmesi, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2020.

KAPLAN, Melike: İstanbul Sözleşmesi’nin Türkiye’deki İç Hukuka Etkisi Bağlamında 6284 sayılı Kanunun İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020.

KARAKAYA, Ramazan: Uygulamada Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Adalet, 2. Baskı, Ankara, 2018.

KARINCA, Eray: Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2011.

KIDIK ÖRÜCÜ, Tülay: Kadın Hakları El Kitabı, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2013.

KIRBAŞ CANİKLİOĞLU, Seher: Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun), Ankara Barosu Dergisi, S.3, 2015.

KUMCAĞIZ, Hatice / AYDIN AVCI, İlknur / GÜRKAN, Senem/ KİNSİZ, Damla Nur: Samsun Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ne Başvuran Şiddet Mağduru Kadınların Başvuru Durumları ve Gereksinimleri, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.7, S.2, 2018.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Türkiye’de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Koordinasyona İlişkin İzleme Raporu, 2021.

- MUEHLENHARD**, Charlene L. / **KIMES**, LeighAnn; **The Social Construction of Violence: The Case of Sexual and Domestic Violence**, Personality and Social Psychology Review, Vol. 3, No. 3, 1999.
- ÖZKAN**, Gizem: **Kadına Yönelik Şiddet -Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme**, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.2, 2017.
- ÖZTÜRK**, Özlem: **Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.
- ÖZTÜRK**, Necla: **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1, 2017.
- REÇBER**, Bircan: **Türkiye’de Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Etkin mi?**, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, C.16, S.4, 2018.
- SAĞIROĞLU**, Mehmet Şerif: **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, İstanbul, 2013.
- STRAUS**, Murray A.; **“The Controversy Over Domestic Violence by Women: A Methodological, Theoretical, and Sociology of Science Analysis”**, Violence in Intimate Relationships, The Claremont Symposium on Applied Social Psychology, California, 1999.
- TUNA**, Oğuzhan: **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- UÇAR**, Mehmet Ali: **Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2003.
- UYGUR**, Gülriz / **ÇAĞLAR GÜRGEY**, İrem: **“Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet”**, **Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet**, Ankara, 2014.
- YILDIRIM GÜNERİ**, Feride: **“Aile İçi Şiddet Ev Aile Koruma Yasası, Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet, Evdeki Terör: Kadına Yönelik Şiddet”**, Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı, Mor Çatı Yayınları, 1996.
- YILDIRIM**, Ali / **ÇETİN**, İlhan / **AKSU**, Murat / **YILMAZ**, Rıza: **Tokat İl Merkezinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Sıklığı, Şekli, Risk**

Faktörleri ve Kadınların Şiddete Karşı Tutum ve Davranışları, Adli Bilimler Dergisi, C.8, S.3, 2009.

YÜKSEL KAPTANOĞLU, İlknur: **Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği**, CEİD Yayınları, Ankara, 2018.

World Health Organization, **World Report on Violence and Health**, Geneva, 2002.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/490220>

<https://www.researchgate.net/publication/237248678> The controversy over domestic violence by women A methodological theoretical and sociology of science analysis

<https://www.aile.gov.tr/iletisim/bakanlik-iletisim-bilgileri/sonim>

<https://app.trdizin.gov.tr/makale/TVRBd09UTTBOQT09/tokat-il-merkezinde-kadina-yonelik-aile-ici-siddet-sikligi-sekli-risk-faktorleri-ve-kadinlarin-siddete-karsi-tutum-ve-davranislari>

<https://www.refworld.org/docid/3b00f24b18.html>

<https://morcati.org.tr/wp-content/uploads/2022/01/Erkek-S%CC%A7iddetiyle-Mu%CC%88cadelede-Koordinasyona-I%CC%87lis%CC%A7kin-I%CC%87zleme-Raporu.pdf>

<https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/KadinlaraKarasiAyrimciliginOnlenmesiSozlesmesi.pdf>

<https://kadem.org.tr/kadina-yonelik-siddet-ve-aile-ici-siddetin-onlenmesinde-istanbul-sozlesmesi-calistayi-raporunun-genel-degerlendirmesi/>

http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/sorularla_kadina_yonelik.pdf

<https://morcati.org.tr/wp-content/uploads/2013/06/Evdeki-Terror-Kadina-Yonelik-Siddet.pdf>

<https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-09/istanbul-sozlesmesi-turkiye-izleme-platformu-2017-golge-raporu.pdf>